

Vorm = inhoud (3b)

Ik had vorige keer aangekondigd terug te komen op het soms geniale gebruik van overvloeiers. Normaliter wordt het ingezet om de kijker duidelijk te maken dat we op een andere plaats of in een andere tijd zijn, maar het kan ook een ander, subtieler, inhoudelijk idee overbrengen. We zagen vorige keer hoe het stel uit 'Hiroshima mon amour' na hun vrijen gekadreerd was. Een en al cirkel, intimiteit en vervlochtenheid. En daar was plotseling met een harde las het beeld van de Duitser, haar eerste grote liefde.

En dan vloeit regisseur Resnais, hoe ongebruikelijk ook, terug naar het heden. Want doorgaans vloeien we naar een herinnering, naar het verleden. En kijk goed wat er gebeurt met hun cirkel; die is totaal verbroken want de Duitser is ineens aanwezig in hun samenzijn.

En kijk nog eens en zie waar de Duitser zich bevindt tijdens die paar seconden durende overvloeier. Inderdaad, tussen hen in! Precies dus wat hij inhoudelijk doet.

Een ander voorbeeld waarmee door middel van de overvloeier ook een idee, een gevoel wordt overgebracht. Met een 'spoiler alert!' Hebt u 'The English Patient' nog niet gezien? Dan niet verder lezen.

In 'The English Patient' ligt de hoofdpersoon op zijn sterfbed terug te denken aan het moment waarop hij de vrouw van zijn vriend voor het eerst aanraakte. Ze zitten samen vast in een jeep in het midden van een heftige zandstorm. En hij verhaalt van alle soorten zandstormen die er zijn. Zij zit van hem afgewend en dwaalt met haar vinger over het beslagen raam van de jeep.

Dan raakt hij haar haar aan. Het gebeurt bijna achteloos maar het is de start van hun heftige en verboden liefdesaffaire. Het shot is schitterend in al zijn eenvoud van mise-en-scène en belichting (ogenschijnlijk door zijn zaklamp).

Zij lijkt niet te reageren op zijn aanraking. Dan zien we haar hand voor de tweede keer dwalen over het beslagen raam. En we vloeien heel langzaam terug naar het heden. De overvloeier duurt maar liefst 9 seconden terwijl zo'n 1 ½ seconde gebruikelijk is!. En met haar handbeweging streelt ze (alsnog) zijn gezicht. In zijn herinnering. Schitterend.

Als ik ontdek hoe dit soort dingen functioneren word ik altijd helemaal vrolijk.

gdegraaff@villamedia.nl

